

Канд. екон. наук Дон О. Д., Дем'яненко С. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА РІВЕНЬ ЕКОНОМІЧНОЇ СВОБОДИ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ПІДВИЩЕННЯ

Рівень економічної свободи країни – це важливий індикатор, який відображає поточний стан економічного розвитку будь-якої країни світу. Економічна свобода в ринкових умовах господарювання дає можливість вільно розпоряджатися своїми ресурсами, займатися підприємницькою діяльністю, на власний розсуд обирати сферу праці. Високий рівень економічної свободи свідчить про стабільний економічний розвиток країни, позитивну динаміку різних сфер економіки, зниження рівня бідності населення в країні, зміцнення демократії в суспільстві, зростання добробуту громадян та навіть підвищує стійкість до зовнішніх загроз. Тому важливо не тільки підтримувати цей рівень, але й прагнути до його зростання. За даними Heritage Foundation, у 2023 році Україна посіла 130 місце з 177 країн у рейтингу економічної свободи. Це свідчить про те, що рівень економічної свободи в Україні є досить низьким [1].

Чому склалася така ситуація? Розглянемо деякі фактори, які негативно впливають на рівень економічної свободи України:

1. Корупція є однією з найбільших проблем. Вона стримує розвиток бізнесу та приплив іноземних інвестицій. За даними Transparency International, у 2022 році Україна посіла 122 місце зі 180 країн у рейтингу «Індекс сприйняття корупції». Корупція в Україні проявляється у різних формах, таких як: хабарництво, вимагання, незаконне привласнення коштів, кумівство тощо [2].

2. Нестабільність політичної ситуації. Політична нестабільність також негативно впливає на економічний розвиток України. Часті зміни уряду та політики створюють невизначеність для бізнесу та інвесторів. Агресія у лютому 2022 року значно посилила політичну нестабільність в країні.

3. Недостатній рівень розвитку інфраструктури. Нестача якісних доріг, високі ціни на електроенергію та інші ресурси ускладнюють ведення бізнесу в Україні. За даними Світового банку, у 2022 році Україна посіла 64 місце зі 190 країн за індексом логістики. Недосконала транспортна інфраструктура збільшує витрати для бізнесу та знижує його конкурентоспроможність [3].

4. Війна з країною-агресором значно погіршила економічну ситуацію в Україні. Вона призвела до руйнування інфраструктури, скорочення виробництва та робочих місць, зростання рівня безробіття та інфляції. Війна також створила додаткові величезні ризики для інвестицій та ведення бізнесу.

5. Бюрократія. Складні та забюрократизовані процедури реєстрації бізнесу та отримання дозволів ускладнюють ведення бізнесу в Україні.

6. Недостатній рівень захисту прав власності. Недосконала система правосуддя та високий рівень корупції створюють ризики для власників бізнесу.

Звичайно, уряд України вживає багато заходів для покращення економічної свободи, а саме: боротьба з корупцією – у 2014 році було створено Національне антикорупційне бюро України; покращення інвестиційного клімату – у 2014 році було прийнято закон «Про державну підтримку інвестиційних проєктів з значними інвестиціями»; реформування судової системи було розпочато у 2016 році.

Однак для покращення рівня економічної свободи в Україні необхідно зробити ще багато. До прикладу можна взяти посилення боротьби з корупцією – необхідно викоринити корупцію на всіх рівнях влади; забезпечення політичної стабільності – необхідно провести реформи, які забезпечать стабільність політичної системи; покращення інфраструктури – необхідно інвестувати в розвиток інфраструктури, щоб зробити Україну більш конкурентоспроможною; завершити війну з країною-агресором – завершення війни буде ключовим фактором для покращення економічної ситуації в країні.

Звичайно, під час дії військового стану важко не тільки підвищити, а й зберегти дійсний рівень розвитку економіки. Але це не означає, що це неможливо. На наш погляд, було б доцільно вжити такі нововведення:

1. Діджиталізація державних послуг, скорочення дозволів та ліцензій, автоматизація процесів.

2. Підтримка малого та середнього бізнесу є також дуже важливою. Для цього необхідно спростити процедури реєстрації та ведення бізнесу, надання податкових пільг, кредитів тощо.

3. Інтеграція з європейським ринком. Необхідно усунути торгові бар'єри, гармонізувати законодавство з європейським чи створити спільні проєкти.

4. Підтримка інновацій в галузях економіки.

5. Реформування системи освіти, створення програм профорієнтації, можливість перепідготовки та підвищення кваліфікації матимуть позитивний вплив на стан економіки.

6. Забезпечення верховенства права. Захист прав власності тощо [4].

Покращення рівня економічної свободи в Україні призведе до зростання національної економіки, створення нових робочих місць, підвищення добробуту населення, посилить конкурентоспроможність на світових ринках та покаже переваги нашої країни.

Список використаних джерел:

1. The Heritage Foundation. URL: <https://www.heritage.org/>.
2. Corruption Perceptions Index 2022. Transparency International. URL: <https://www.transparency.org/en/cpi/2022>.
3. Industry (including construction), value added (% of GDP) – Ukraine. The World Bank Data. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NV.IND.TOTL.ZS?locations=UA>.
4. Transparency International. URL: <https://www.transparency.org>.

Канд. екон. наук Дон О. Д., Ігнатов Д. Ч.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

Україна має стратегічне географічне розташування, кваліфіковану та конкурентоспроможну за ціною робочу силу, а також значні природні ресурси. Такі переваги у поєднанні з високою міжнародною підтримкою та достатньо великим внутрішнім ринком підкреслюють потенціал України як привабливого місця для інвестицій [3]. Триваюча військова агресія глибоко вплинула на соціально-економічний ландшафт України, створивши як значні виклики, так і унікальні потенційні інвестиційні можливості. На тлі цих потрясінь Україна розпочала реалізацію багатогранної стратегії відповідного підвищення рівня інвестиційної привабливості, використовуючи притаманні їй сильні сторони та стратегічні ініціативи, спрямовані на економічне відновлення та зростання.